

Upadłość konsumencka - zawór bezpieczeństwa?

* * *

Uwarunkowania legislacyjne i społeczno-gospodarcze

* * *

Propozycje zmian

prof. S. Kasiewicz, dr L. Kurkliński

IV Bankowe Forum Wierzytelności

Warszawa, 16.04.13

Nadmierne zadłużenie problem społeczno-gospodarczy

luty 2008 r.

- 1) 6,2 mld zł** zaległych zobowiązań
- 2) 1,2 mln osób** nieterminowo spłacało swoje zobowiązania

Nowela ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze z 5.12.2008 r. w sprawie upadłości konsumenckiej

- 1) Cel i kształt ustawy**
- 2) Ocena efektywności regulacji – *ex ante***
- 3) Konsultacje społeczne**
- 4) Efekty ustawy – ocena *ex post***

Cel i kształt ustawy

- 1) Oddłużenie musi ustanawiać wyjątek, a nie regułę – tylko (tak) wyjątkowe sytuacje, gwarancje nowego startu w życiu,**
- 2) Możliwość oddłużenia – (tak) przywilej dla dłużnika, (bogatego !)**
- 3) Maksymalna spłata wierzycieli,**
- 4) Obrona praw wierzycieli, (tak/nie)**
- 5) Postępowanie jak najtańsze. (nie !)**

Założenia, ocena ustawy *ex ante*

- 1) Brak uzasadnienia tworzenia odrębnej ustawy; (nie)**
- 2) Niecelowe postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu; (nie)**
- 3) Szeroka dyskusja, ekspertyzy; (żaden efekt)**
- 4) OSR – 3 strony (Przykład: „Nie można w chwili obecnej nawet w przybliżeniu określić liczby przewidywanych wniosków ... w proponowanym trybie. ...
liczba złożonych wniosków nie będzie duża ...)** (?)

**... i nie jest duża
ok. 12 wniosków
tygodniowo
w całej Polsce!**

Efekty ustawy ocena *ex post*

Okres 31.03.2009 – 31.12.2011
(2 lata i 9 miesięcy)

1875 wniosków,

Efekty ustawy ocena *ex post*

Okres 31.03.2009 – 31.12.2011
(2 lata i 9 miesięcy)

1875 wniosków, upadłość ogłoszono

dla **36** osób (mniej niż 2%),

Nadmierne zadłużenie problem społeczno- gospodarczy

styczeń 2013 r.

- 1) 38,5 mld zł zaległych
zobowiązań**
- 2) 2,3 mln osób nieterminowo
spłacało swoje zobowiązania
(7% dorosłych Polaków)**

Propozycje zmian ustawy o Prawo upadłościowe i naprawcze m. in. w sprawie upadłości konsumenckiej

**14 maja 2012 r. Minister
Sprawiedliwości powołał zespół
składający się z sędziów orzekających w
sprawach upadłościowych, syndyków,
adwokatów, radców prawnych,
ekspertów oraz pracowników
naukowych uczelni ekonomicznych,
który przygotował założenia reformy
prawa upadłościowego.**

Rekomendacje Zespołu (1)

- 1) Dopuszczenie formuły układowej, przewidywanej do tej pory tylko dla podmiotów gospodarczych;**
- 2) Maksymalną transparentność kosztów postępowania upadłościowego (prostota oszacowania, minimalizowanie);**
- 3) Umożliwienie orzeczenia upadłości osób nie dysponujących środkami na pokrycie kosztów postępowania (tymczasowe ich pokrywanie przez Skarb Państwa, włącznie z umorzeniem);**

Rekomendacje Zespołu (2)

- 4) Badanie tzw. moralności płatniczej dłużnika – rzetelności (wina umyślna, rażące niedbalstwo) – zamiast problematycznych okoliczności wyjątko-wych i niezależnych od dłużnika,**
- 5) Zastosowanie definicji niewypłacalności, analogicznej jak dla przedsiębiorców (utrata zdolności do regulowania zobowiązań przekraczająca trzy miesiące),**
- 6) Trójetapowe postępowanie: wstępne – z możliwością zawarcia układu z wierzycielami, etapu właściwego postępowania upadłościowego – zaspokojenie wierzycieli, oraz trzeciego – ustalania planu spłat, ich fizycznego wykonania, a następnie umorzenia zobowiązań,**

Rekomendacje Zespołu (3)

- 7) Wariantowość postępowania: zawarcie układu pod nadzorem sądu, układu z częściową likwidacją majątku oraz właściwa likwidacja majątku dłużnika,**
- 8) Uproszczenie formalności (odejście od powielania wzorców dla przedsiębiorców),**
- 9) Wykorzystanie koncepcji Centralnego Rejestru Upadłości;**
- 10) Generalne uelastycznienie postępowania z zachowaniem odpowiedzialności dłużnika i zasad sprawiedliwości społecznej (np. pozostawienie lokalu mieszkalnego w ramach masy upadłościowej).**

Upadłość konsumencka przykład ułomności projektowania i wdrażania prawa w Polsce

- 1) Inne przykłady: OFE, sekurytyzacja, odwrócona hipoteka.**
- 2) Różne próby reform:**
 - „Lepsze regulacje”,**
 - „Sprawne państwo”**
- 3) Brak gwarancji uzyskania przełomu - ciągłe protezy.**

Przyczyny porażek

- 1) Instytucjonalne czynniki i egoistyczne motywacje interesariuszy paraliżują procesy doskonalenia regulacji (np. ustawy zgłaszane przez posłów nie wymagają OSR).**
- 2) Kształt konkretnej ustawy przyjmowanej przez Sejm może daleko odbiegać od nawet rozsądnych wyjściowych założeń, ocen skutków i zapisów paragrafów.**

Wnioski

- 1) Instytucjonalny układ nie jest dostosowany do realiów gospodarczych, ani potrzeb ekonomicznych i społecznych.**
- 2) Silna potrzeba prowokowania dyskusji**
 - przedstawiania skutków regulacji,**
 - wymuszania konsultacji społecznych,**
 - uwzględniania obiektywnych argumentów.**
- 3) Aktywna rola środowisk gospodarczych.**

Wnioski

Upadłość konsumencka

- 1) Punkt wyjścia - propozycje zespołu ds. zmiany ustawy o prawie upadłościowym i naprawczym.**
- 2) Aktywna odpowiedź środowiska instytucji finansowych.**
- 3) Merytoryczne argumenty – wymiar ilościowy. **Liczby!****

Inflacja aktów normatywnych a efekty społeczno-gospodarcze **mizerne !!!**

**Dziękujemy za
uwagę**

Stanisław Kasiewicz

sk@alterum.pl

Lech Kurkliński

lk@alterum.pl